

Vervolglegsel bij een Sperwer *Accipiter nisus*

Pieter Wouters

Sinds 1998 volg ik de stand van de Ransuil *Asio otus* binnen de gemeente Reusel (Noord-Brabant) door jaarlijks geslaagde broedsels te inventariseren. Sinds 2000 ben ik begonnen om ook de roofvogels systematisch binnen het onderzoeksgebied in kaart te brengen.

Het eerste bezoek aan de nestplaats van de betreffende Sperwer vond op 28 april plaats. Het nest was vrij makkelijk op te sporen. Het zat namelijk maar een tiental meters van het nest van 1999 verwijderd. Het vrouwtje, volwassen, zat al vast op het nest en er waren heel wat donsjes op de nestrand te bespeuren. Het mannetje gebruikte maar één plukplaats en daar waren aardig wat prooien geplukt. Ik besloot om het nest nu nog niet te controleren. Het legsel zou waarschijnlijk nog niet volledig zijn. Op 9 mei vond de tweede controle plaats. Het viel meteen op dat het vrouwtje niet op het nest zat en ook op de plukplaats lagen geen verse veren meer. Met een slecht voor gevoel klom ik bij het nest. In het nest lagen vier eieren. Ze waren koud en de regen van die nacht lag er nog in dikke druppels op. Waarschijnlijk is één van de ouders weggefallen waardoor het legsel in de steek is gelaten. Helaas, maar zulke dingen gebeuren nu eenmaal.

Wat schetst mijn verbazing toen ik op 17 mei uit dit nestbos een mannetje en een vrouwtje Sperwer zag vliegen. Ze zaten elkaar, boven het naburige agrarische gebied, druk baltsend achterna. Na enkele minuten vlogen ze weer terug het nestbos in. Toch wel enigszins verbijsterd vervolgde ik mijn route. Maar ik had al wel besloten om het nestbos over een aantal weken nog eens te bezoeken om te kijken of er misschien niet toch een vervolglegsel zou plaatsvinden.

Op 9 juni was het zover. Ik besloot om eerst naar het 'oude' nest te gaan kijken. Tot mijn stomme verbazing vloog van dit nest een vrouwtje Sperwer af. En in het nest waren vier eieren aanwezig. Waren dit nog dezelfde van het vorige broedsel, of toch nieuwe? Als ze gewoon zouden uitkomen, moesten het wel nieuwe eieren zijn. Op 19 juni en 5 juli heb ik de broedplaats bezocht en het zag er steeds goed uit. Door het slechte weer begin juli heb ik een vervolgbezoek uitgesteld. Maar op 17 juli moest ik wel terug daar ik de volgende dag op vakantie zou gaan. En wilde ik eventuele jongen nog kunnen meten, dan zou ik ze niet te groot moeten laten worden. En jawel hoor, er lag een kring poepspetters onder het nest. Snel erbij geklommen en de jongen opgemeten. Er zaten vier jongen in het nest: 1 mannetje en 3 vrouwtjes. De oudste was volgens de vleugellengte 13 dagen, de jongste 10 dagen. Als we hiermee terugrekenen, dan zou het eerst ei zijn gelegd op 30 mei. Als ik dit paar niet opnieuw had zien baltsen, zou dit vervolglegsel niet zijn opgemerkt. Mogelijk komen

vervolglegelsels vaker voor dan wij denken. Daarom is het goed om broedsels die in een vroeg stadium mislukken, toch te blijven volgen.

Adres: Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel.

Naschrift Jan van Diermen: het is zinvol onderscheid te maken tussen vervolglegels en nalegels. Als het nest mislukt tijdens de eileg (en het legsel dus nog niet compleet was), spreken we bij een nieuwe broedpoging van een vervolglegsel. Als het vrouwtje het eerste legsel heeft bebroed (let op de aanwezigheid van -vrij veel- dons op de nestrand), daarna wordt verstoord en opnieuw begint, spreken we van een nalegsel. Het moet daarbij uiteraard om hetzelfde vrouwtje gaan! Als het vrouwtje is verongelukt of anderszins is verdwenen, en het mannetje begint een nieuw broedsel met een nieuw vrouwtje, is het een vervolg- noch een nalegsel, maar een eerste legsel! Kortom: ingewikkelde materie waarbij kennis van de broedvogel (verzamel ruiveren!) en het echte broedbegin erg belangrijk zijn. In bovenstaand geval zijn verschillende zaken onduidelijk: is het eerste legsel mislukt tijdens de eileg of was het legsel al compleet op het moment van de verstoring? Is het vrouwtje inderdaad verdwenen/verongelukt en heeft het mannetje een nieuwe partner gekregen? Zo ja, dan is bovenstaande nieuwe nest een eerste legsel.

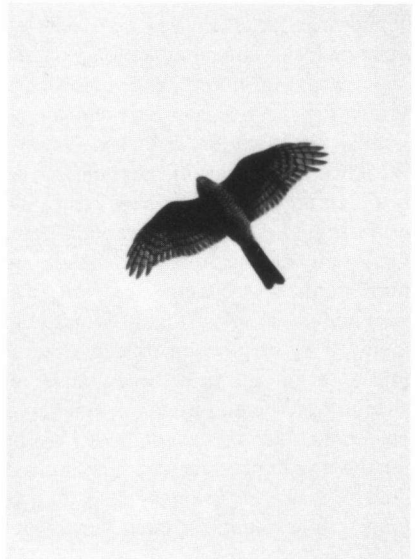

Foto. Jonge Sperwer oefent haar vleugels ongeveer 12 dagen na het uitvliegen, Sportpark Elzenhagen, Amsterdam, 16 juli 2000 (Nirk Zijlmans). *Juvenile female Sparrowhawk above nest site, approximately 12 days after fledging.*